

פתרון תרגול – מומחים

1. לאחר שהחל בירורה של תובענה אזרחית ולאחר שהוגשו חוות דעת של מומחים מטעם בעלי הדין, מצא לנכון בית המשפט למנות מומחה מטעמו לאחר ששמע את טענות הצדדים שהתנגדו למינוי.
מה הדין?

- א. בית המשפט אינו מוסמך למנות מומחה מטעמו שלא בהסכמת הצדדים.
- ב. לאחר שהוגשו חוות דעת מטעם מומחים של הצדדים בית המשפט אינו רשאי עוד למנות מומחה מטעמו שלא בהסכמת הצדדים, ולכן הדבר נעשה בחוסר סמכות.
- ג. בית המשפט רשאי היה למנות מומחה מטעמו שלא בהסכמת הצדדים; משעשה כן, יש לראות בחוות דעת המומחים מטעם הצדדים כאילו לא נתקבלו כראיה.
- ד. **בית המשפט רשאי היה למנות מומחה מטעמו שלא בהסכמת הצדדים; חוות הדעת של המומחים מטעם הצדדים תיוותרנה כראיות בתיק בית המשפט.**

התשובה הנכונה היא ד.

תקנה 88 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

בתקנה זו נקבעה סמכות מפורשת לבית המשפט למנות **בכל עת** מומחה מטעמו, כמה מומחים או צוות של מומחים שיגיש חוות דעת משותפת למתן חוות דעת בעניין שבמומחיות, ולתת מזמן לזמן הוראות והנחיות בנוגע למילוי התפקיד.

כאשר מונה מומחה מטעם בית המשפט והוגשו גם חוות דעת מטעם בעלי הדין, **לא ייחקרו המומחים מטעם בעלי הדין, אלא אם הודיע בעל דין על רצונו** לחקור את המומחים כולם או מקצתם.

2. עוזי רכש דירה מקבלן וגילה בה ליקויי בנייה רבים. עוזי הגיש תביעה כספית נגד הקבלן על סך של 100,000 ש"ח. תביעתו נסמכה על חוות דעת מומחה מטעמו. הקבלן הודה בליקויי בנייה בסך של 5,000 ש"ח על פי חוות דעת מומחה מטעמו. במהלך קדם המשפט הורה בית המשפט על מינוי מומחה מטעם בית המשפט לאחר שנתן לצדדים לטעון בעניין, וחרף התנגדותם. לאחר שהוגשה חוות הדעת מטעם מומחה בית המשפט והומצאה לצדדים נקבע מועד שמיעת ראיות לעוד חודשיים. עוזי מבקש לחקור את המומחה מטעם הקבלן.
מה הדין?

- א. **על עוזי להודיע על כך לבית המשפט ולקבלן, הודיע כך עוזי, ייחקר המומחה מטעם הקבלן באופן ובהיקף כפי שיורה בית המשפט בהתחשב בנסיבות העניין.**
- ב. על עוזי להודיע על כך לבית המשפט ולקבלן לפחות 30 ימים לפני המועד שנקבע לשמיעת הראיות.
- ג. משמונה מומחה על ידי בית המשפט אי אפשר לחקור את המומחה מטעם הקבלן, שכן רואים את חוות דעת המומחים שהגישו הצדדים קודם למינוי מומחה בית המשפט כאילו לא נתקבלו כראיה.
- ד. משמונה מומחה על ידי בית המשפט על עוזי לבקש את רשות בית המשפט שתינתן מטעמים מיוחדים שיירשמו לחקור את המומחה מטעם הקבלן.

התשובה הנכונה היא א.

תקנה 88(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

כאשר מונה מומחה מטעם בית המשפט והוגשו גם חוות דעת מטעם בעלי הדין, **לא ייחקרו המומחים מטעם בעלי הדין, אלא אם הודיע בעל דין על רצונו** לחקור את המומחים כולם או מקצתם.

הודיע כך בעל דין, ייחקרו המומחים כאמור באופן ובהיקף כפי שיורה בית המשפט בהתחשב בנסיבות העניין, ובשים לב לחוות דעתו של המומחה מטעם בית המשפט ולעדויות.

3. בני הגיש נגד הילה תביעה בגין הפרת פטנט. בני הגיש חוות דעת מומחה מטעמו, והילה הגישה חוות דעת מומחה מטעמה. לנוכח פערם בין חוות הדעת של שני המומחים מחליט בית המשפט למנות מומחה מטעמו. **מה הדין?**

- א. בית המשפט רשאי למנות מומחה מטעמו, ובלבד שמומחי הצדדים טרם נחקרו על חוות דעתם. בטרם ימנה בית המשפט מומחה מטעמו עליו ליתן לצדדים הזדמנות להשמיע את טענותיהם בעניין המינני.
- ב. **בית המשפט רשאי למנות מומחה מטעמו, בין שמומחי הצדדים כבר נחקרו על חוות דעתם ובין שלא.** **בית המשפט אינו נדרש ליתן לצדדים הזדמנות לטעון את טענותיהם לעניין המינני.**
- ג. בית המשפט רשאי למנות מומחה מטעמו, ובלבד שמומחי הצדדים טרם נחקרו על חוות דעתם. בית המשפט אינו נדרש ליתן לצדדים הזדמנות לטעון את טענותיהם לעניין המינני.
- ד. בית המשפט רשאי למנות מומחה מטעמו, בין שמומחי הצדדים כבר נחקרו על חוות דעתם ובין שלא. בטרם ימנה בית המשפט מומחה מטעמו עליו ליתן לצדדים הזדמנות להשמיע את טענותיהם בעניין המינני.

התשובה הנכונה היא ב.

תקנה 88 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

בתקנה זו נקבעה סמכות מפורשת לבית המשפט למנות **בכל עת** מומחה מטעמו, כמה מומחים או צוות של מומחים שיגיש חוות דעת משותפת למתן חוות דעת בעניין שבמומחיות, ולתת מזמן לזמן הוראות והנחיות בנוגע למילוי התפקיד.

אין הוראה לעניין בתקנות החדשות הקובעת כי בטרם ימנה בית המשפט מומחה מטעמו עליו ליתן לצדדים הזדמנות להשמיע את טענותיהם בעניין המינני.

הערה- לפי הדין הישן בית המשפט היה ממנה מומחה מטעמו לאחר שנתן לבעלי הדין לטעון טענותיהם, כיום הוראה זו אינה קיימת.

4. במסגרת תביעה בגין ליקויי בנייה שהגיש משה נגד חברת הבנייה שממנה רכש את דירתו, הגיש כל אחד מבעלי הדין, במסגרת הראיות מטעמו, חוות דעת מומחה מטעמו. בקדם המשפט המוסכם שהתקיים לאחר הגשת הראיות הסכימו הצדדים על מינוי מומחה מטעם בית המשפט.
מה הדין ?

- א. יראו את חוות דעת המומחים שהגישו בעלי הדין כאילו לא נתקבלו כראיה, והם לא יהיו זכאים לחקור את המומחה המוסכם על חוות דעתו.
- ב. יראו את חוות דעת המומחים שהגישו בעלי הדין כאילו נתקבלו כראיה, והם יהיו זכאים לחקור את המומחים, אולם לא יהיו זכאים לחקור את המומחה המוסכם על חוות דעתו אלא אם הוסכם ביניהם שאפשר יהיה לחקור אותו.
- ג. **יראו את חוות דעת המומחים שהגישו בעלי הדין כאילו לא נתקבלו כראיה, והם יהיו זכאים לחקור את המומחה המוסכם על חוות דעתו.**
- ד. יראו את חוות דעת המומחים שהגישו בעלי הדין כאילו נתקבלו כראיה, והם יהיו זכאים לחקור הן את המומחים והן את המומחה המוסכם על חוות דעתו אלא אם הם הסכימו שלא לחקור אותו.

התשובה הנכונה היא ג.

תקנה 91 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

בעל דין רשאי לחקור מומחה מטעם בית המשפט ובלבד שהודיע על כך לבית המשפט ולבעלי הדין וביקש את הזימון **לא יאוחר משיבת קדם-המשפט המוסכמת** ;

ניתנה חוות דעת המומחה לאחר סיום קדם-המשפט, יודיע בעל הדין על רצונו לחקור את המומחה **45 ימים לפחות** לפני המועד הקבוע לשמיעת הראיות **או בתוך 7 ימים** ממועד קבלת חוות הדעת, לפי המאוחר.

5. בכוונתה של דנה להגיש תביעה נגד ד"ר שמעון בעילה של רשלנות רפואית. ברשותה חוות דעת להוכחת עילת תביעתה והיא מעוניינת להגישה.
מה הדין ?

- א. על דנה להגיש את חוות הדעת לכל המאוחר 90 יום לפני המועד שנקבע לשיבת ההוכחות הראשונה.
- ב. על דנה להגיש את חוות הדעת לכל המאוחר 60 יום לפני המועד שנקבע לשיבת ההוכחות הראשונה.
- ג. על דנה להגיש את חוות הדעת לא יאוחר מ-30 יום מיום הגשת כתב התביעה אלא אם בית המשפט פטר אותה מהגשת חוות דעת מטעמים מיוחדים שיירשמו.
- ד. **על דנה לצרף את חוות הדעת לכתב התביעה אלא אם בית המשפט פטר אותה מצירוף חוות דעת אם מצא הצדקה לכך.**

התשובה הנכונה היא ד.

תקנה 87 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

רצה בעל הדין להוכיח עניין שברפואה עליו לצרף לכתב טענותיו חוות דעת של מומחה בתחום מומחיותו.
בית המשפט רשאי, אם מצא הצדקה לכך, **לפטור** בעל דין מצירוף חוות דעת בעניין שברפואה לכתב הטענות **או לדחות** את מועד הגשתה.

6. במסגרת הליך אזרחי העלה התובע שתי טענות שבמומחיות: אחת בנושא רפואי (להלן: "הטענה הרפואית"), והאחרת בנושא שאינו רפואי (להלן: "הטענה האחרת").
מה הדין?

- א. על התובע לצרף לכתב התביעה חוות דעת רופא להוכחת הטענה הרפואית, וכן חוות דעת מומחה להוכחת הטענה האחרת.
- ב. **על התובע לצרף לכתב התביעה חוות דעת רופא להוכחת הטענה הרפואית, אך אין הוא חייב לצרף לכתב התביעה חוות דעת מומחה להוכחת הטענה האחרת.**
- ג. על התובע לצרף לכתב התביעה חוות דעת להוכחת הטענה האחרת, אך אין הוא חייב לצרף לכתב התביעה חוות דעת להוכחת הטענה הרפואית.
- ד. התובע אינו חייב לצרף חוות דעת לכתב התביעה כלל.

התשובה הנכונה היא ב.

תקנה 87 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

רצה בעל הדין להוכיח עניין שברפואה עליו לצרף לכתב טענותיו חוות דעת של מומחה בתחום מומחיותו.

רצה בעל דין להוכיח עניין שבמומחיות, **שאינו עניין שברפואה**, יגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה לאותו עניין לא יאוחר מ- **90 ימים לפני המועד שנקבע לשמיעת ראיות** או במועד אחר שהורה עליו בית המשפט.

7. כתוצאה מהתמוטטות קיר במפעל שבו הוא עובד, נפצע רפי ונותר משותק בשתי רגליו. לתביעה שהגיש נגד המעביד צירף רפי חוות דעת רפואית לעניין נכותו בעקבות התאונה. המעביד סבור כי נותרה לרפי נכות בשיעור נמוך יותר.
מה הדין?

- א. המעביד חייב להגיש חוות דעת מטעמו, אלא אם כן פטר אותו בית המשפט מכך מטעמים מיוחדים שיירשמו.
- ב. **המעביד רשאי לשלוח לרפי, דרישה בכתב להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי רופא או מומחה מטעמו. רפי ייעתר לדרישה בלא דיחוי, זולת אם קיימת הצדקה לסירוב.**
- ג. המעביד רשאי לחקור את המומחה שנתן את חוות הדעת, ובלבד שניתנה על כך הודעה לבית המשפט ולרפי 20 ימים לפחות לפני מועד שמיעת הראיות, או תוך 14 ימים מיום קבלת חוות הדעת, לפי המאוחר.
- ד. המעביד חייב לשלוח לרפי, דרישה בכתב להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי רופא או מומחה מטעמו. רפי ייעתר לדרישה בלא דיחוי, זולת אם קיימת הצדקה לסירוב.

התשובה הנכונה היא ב.

תקנה 87 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

הגיש תובע חוות דעת בעניין שברפואה, רשאי נתבע לשלוח לו דרישה בכתב להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי מומחה מטעמו.

נדרש תובע כאמור, **ייעתר לדרישה בלא דיחוי**, זולת אם קיימת הצדקה לסירוב; חוות הדעת תומצא לתובע גם אם לא הוגשה לבית המשפט.

8. אסתר מבקשת להגיש תביעה בגין הנזקים שנגרמו לדירתה, בעקבות שריפה שפרצה בבית השכן והתפשטה לדירתה. לצורך הוכחת גובה הנזקים שנגרמו לדירתה, היא פנתה למומחה שיכין חוות דעת. איזה מהמשפטים הבאים אינו נכון?

- א. עליה לצרף לכתב התביעה חוות דעת של מומחה, לצורך ביסוס טענותיה. אולם רשאי בית המשפט לפטור את אסתר מצירוף חוות דעת מטעמים מיוחדים שיירשמו.
- ב. עליה להגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה לא יאוחר מ-90 ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, זולת אם נקבע אחרת.
- ג. אם ניתנו הוראות בעניין הגשת חוות הדעת, עליה להגיש את חוות הדעת במועד שנקבע על ידי בית המשפט.
- ד. עליה להגיש לבית המשפט חוות דעת מומחה לא יאוחר מ-90 ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, הוגשה חוות הדעת, לא תוגש חוות דעת נוספת אלא באישור בית המשפט.

התשובה הנכונה היא א.

תקנה 87 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

שימו לב שעליכם היה לסמן את החלופה שאינה נכונה.

רצה בעל דין להוכיח עניין שבמומחיות, שאינו עניין שברפואה, יגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה לאותו עניין לא יאוחר מ-90 ימים לפני המועד שנקבע לשמיעת ראיות או במועד אחר שהורה עליו בית המשפט.

לא יוגשו מטעם בעלי הדין חוות דעת נוספות מעבר לחוות הדעת שניתן להגיש לפי תקנה זו, אלא באישור בית המשפט.

9. למיכל נגרמו נזקים בכמה צלעות במהלך אימון במכון הכושר. מיכל הגישה תובענה נגד מכון הכושר בגין נזקים אלו. מכון הכושר כופר בכך שנגרם למיכל הנזק הנטען. **מה הדין?**

- א. **מיכל תצטרף לכתב התביעה חוות דעת של מומחה רפואי מטעמה לשם הוכחת הנזק, אלא אם פטר אותה בית המשפט אם מצא הצדקה לכך. מכון הכושר רשאי לשלוח לו דרישה בכתב להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי מומחה מטעמו; נדרשה מיכל כאמור, תיעתר לדרישה בלא דיחוי, זולת אם קיימת הצדקה לסירוב.**
- ב. **מיכל תצטרף לכתב התביעה חוות דעת של מומחה רפואי מטעמה לשם הוכחת הנזק, אלא אם פטר אותה בית המשפט אם מצא הצדקה לכך. מכון הכושר רשאי להגיש תוך 60 ימים מהיום שהומצאה לו חוות דעת המומחה מטעם התביעה, חוות דעת מומחה מטעמו. בית המשפט רשאי לפטור את המכון מהגשת חוות דעת, אם מצא הצדקה לכך.**
- ג. **אין לצרף ראיות לכתב התביעה. רק בית המשפט או הרשם רשאי למנות בכל עת, לאחר שניתנה לצדדים הזדמנות נאותה לטעון בעניין, מומחה רפואי מטעמו. המומחה יגיש את חוות דעתו תוך 60 ימים ממינויו, אלא אם נקבע מועד אחר.**
- ד. **מיכל תגיש לבית המשפט חוות דעת של מומחה רפואי מטעמה לשם הוכחת הנזק, שתומצא למכון הכושר, לא יאוחר מ-30 ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, אלא אם נקבע מועד אחר. מכון הכושר רשאי להגיש לבית המשפט חוות דעת נגדית, אותה ימציא למיכל לא יאוחר מ-15 ימים לפני ישיבת ההוכחות הראשונה, אלא אם נקבע מועד אחר.**

התשובה הנכונה היא א.

תקנה 87 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

רצה בעל הדין להוכיח עניין שברפואה עליו **לצרף לכתב טענותיו** חוות דעת של מומחה בתחום מומחיותו.

בית המשפט רשאי, אם מצא הצדקה לכך, **לפטור** בעל דין מצירוף חוות דעת בעניין שברפואה לכתב הטענות או **לדחות** את מועד הגשתה.

10. בית המשפט מינה רואה חשבון כמומחה מטעמו לבחינת מחלוקת חשבונאית בין צדדים להליך.
מה מהמשפטים הבאים אינו נכון?

- א. **בית המשפט רשאי להורות לבעלי הדין להפקיד סכום כסף כפי שיקבע לכיסוי שכרו והוצאותיו של המומחה, ובלבד שסכום זה לא יעלה על חמישה אחוזים מסכום התובענה.**
- ב. בית המשפט רשאי להורות לבעלי הדין להפקיד סכום כסף כפי שיקבע לכיסוי שכרו והוצאותיו של המומחה, ורשאי להורות על מחיקת כתבי טענותיו של בעל דין שלא הפקיד את הסכום במועד שנקבע.
- ג. בית המשפט רשאי להורות לבעלי הדין להפקיד סכום כסף כפי שיקבע לכיסוי שכרו והוצאותיו של המומחה, ורשאי הוא להורות על דחיית הדיון בתובענה למועד אחר עד להפקדת סכום האמור על ידי בעל דין שלא קיים ההוראה.
- ד. בית המשפט רשאי להורות בכל עת לבעלי הדין או למי מהם, להפקיד ערובה, להבטחת תשלום שכרו והוצאותיו של המומחה מטעם בית המשפט או לשלם למומחה במישרין, ובגמר המשפט יחליט בית המשפט מי יישא בשכר ובהוצאות אלה.

התשובה הנכונה היא א.

תקנה 92 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בנסיבות השאלה

שימו לב התשובה הנכונה מתייחסת לחלופה שאינה נכונה.

בית המשפט רשאי להורות על שכרו והוצאותיו של מומחה מטעם בית המשפט ועל אופן תשלומם, לרבות בעניין המענה לשאלות ההבהרה והחקירה בבית המשפט ולהטילם על בעלי הדין או על מי מהם.

בית המשפט רשאי להורות בכל עת לבעלי הדין או למי מהם, **להפקיד ערובה**, להבטחת תשלום שכרו והוצאותיו של המומחה מטעם בית המשפט או לשלם למומחה במישרין, ובגמר המשפט יחליט בית המשפט מי יישא בשכר ובהוצאות אלה.

לא נענה בעל דין להוראה לפי תקנה זו, רשאי בית המשפט למחוק את כתבי טענותיו או לדחות את הדיון בתובענה למועד אחר עד שיקיים את ההוראה כאמור.

בענייננו, אין הגבלה בדין שסכום הכסף לא יעלה על חמישה אחוזים מסכום התביעה.